

ละครชุมชน

เพาะเมล็ดพันธุ์สร้างสรรค์ไว้ในหัวใจของเด็ก ๆ

โครงการละครชุมชน คนบ้านวัดจันทร์_นาท่าอ้อม
ต.อ่างทอง อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

จากโจทย์ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับบ้านเกิดของตนเอง และมอบอำนาจในการเลือกการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้กับเด็ก ๆ เพื่อเป็นประสบการณ์แรกสำหรับการค้นพบคุณค่าในตนเอง และค้นพบความหมายของชุมชนที่มีผลต่อชีวิตของตนเอง โครงการละครชุมชน คนบ้านวัดจันทร์_นาท่าอ้อมใช้เครื่องมือการละครพาเด็กและเยาวชนเข้าไปตรวจสอบคุณค่า ความหมายในชุมชน เพื่อรู้จักตัวเอง รู้จักชุมชน และสามารถสื่อสารส่งต่อความหมายผ่านการแสดงละคร

โดยนำแนวคิด Feel Trip และสารานุกรมศึกษามาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน เริ่มจากพาเด็ก ๆ ทำกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำसानจาก การทำขนมค่อม การทำไม้กวาดจากก้านมะพร้าว ฯลฯ แล้วให้เด็กนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมมาค้นหาความชอบหรือความถนัดของตัวเอง เพื่อนำความชอบหรือความถนัดนั้นออกมาใช้ในการสร้างสรรค์ละครหนึ่งเรื่อง

Creative Trail โหม่สุมาแลติ๊ะ

โครงการนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากความอยากรู้จักชุมชนของคุณพรวลี ด้วงเอียด คนรุ่นใหม่ที่มีความคิดอยากกลับมาพัฒนาบ้านเกิด โดยเริ่มจากการออกแบบกระบวนการเพื่อที่จะเรียนรู้ว่า ชุมชนบ้านวัดขันคืออะไร และอะไรคือสิ่งที่มีความหมายต่อชุมชนแห่งนี้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชนด้วยการออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ตามแนวคิด Creative Trail (เครื่องมือการเรียนรู้ของ Feel Trip) ชื่อว่า โหม่สุมาแลติ๊ะ หมายถึง มาสิพวกเรามาเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยการพาคนกลุ่มหนึ่งมาเรียนรู้ความเป็นวัดขันและความเป็นชุมชนในเส้นทางการเรียนรู้ที่ออกแบบร่วมกับครอบครัวญาติพี่น้อง ชาวบ้าน ชุมชน เทศบาล โรงเรียน พ่อครู แม่ครู และคนใกล้ชิดในชุมชนที่สามารถส่งต่อเรื่องราวของชุมชนให้คนภายนอกรับรู้ได้

ละครชุมชนคนบ้านวัดขัน

จากการทำ Creative Trail โหม่สุมาแลติ๊ะ สร้างเส้นทางการเรียนรู้ที่บุกเบิกเป็นพื้นฐานให้รู้จักชุมชนระดับหนึ่งแล้ว ในปีต่อมาได้นำความรู้ด้านศิลปะการแสดงด้านละครมาเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยเริ่มจากการพาเด็กและเยาวชนออกเดินสำรวจชุมชน สำรวจตัวเอง ผ่านเครื่องมือประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา หู จมูก ปาก มือ ออกเดินสำรวจตรวจค้นว่าชุมชนมีอะไรบ้าง จนค้นพบว่าชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงและปัญหาหลายอย่าง เช่น ไร่นาถูกเปลี่ยนมือเจ้าของจากเดิมที่เป็นของชาวบ้านในชุมชน แต่ตอนนี้กลับกลายเป็นของคนนอกชุมชนที่เขามาสร้างอะไรบางอย่างในชุมชน และยังพบว่าคนในชุมชนมีปัญหานี้สินคร้าวเรือน ยาเสพติด เป็นต้น จากสิ่งที่ค้นพบนี้พาเด็ก ๆ นำปัญหามาตีแผ่เป็นบทละครสร้างสรรค์ 4 เรื่อง คือ

1 ลูกแกะ 9 ตัว กับ หมาป่า 1 ตัว : ที่สร้างสรรค์ละครเริ่มต้นจากเด็กประถมศึกษาโรงเรียนวัดโคกแย้ม มีความชอบดูการ์ตูนเรื่องลูกแกะกับหมาป่า จนทำเอาเรื่องมาตัดแปลงให้เป็น “ละครหน้ากาก”

2 สโนว์ไวต์ไร้เจ้าชาย : ที่สร้างมาจากความที่เด็กชอบดูและคุ้นเคยอยู่ทุกวัน ผ่านละครหน้ากาก โดยมีเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของโรงเรียนวัดโคกแย้ม ต.นาท่อม อ.เมือง จ.พัทลุง สร้างสรรค์ขึ้นมา และช่วยกันสร้างสรรค์อุปกรณ์ประกอบฉากโดยเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4

3 การกู้หนักรบบของชาวบ้าน : สร้างสรรค์มาจากเรื่องจริงของครอบครัวของเด็ก ๆ ที่ฐานะทางบ้านไม่มีเงินพอที่จะทำมาหากินจนต้องไปกู้หนักรบบมาใช้เลี้ยงปากท้องครอบครัวให้อยู่รอด

4 ชยะในชุมชน : เป็นอีกเรื่องราวที่เด็กสร้างมาจากเรื่องจริงที่พบเห็นอยู่ในทุก ๆ วัน โดยมีเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านอ่าง ต.อ่างทอง อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง สร้างสรรค์ขึ้นมา

เด็ก ๆ ได้นำปัญหาชุมชนที่ผู้ใหญ่เคยถกเถียงกันด้วยภาษายาก ๆ มาเล่าใหม่ด้วยภาษาง่าย ๆ ผ่านการแสดงละคร แล้วพาละครเรื่องของเด็ก ๆ ออกไปแสดงเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้มาเรียนรู้ปัญหาผ่านมุมมองของเด็ก ๆ

พื้นที่สร้างสรรค์ ART SCHOOL

จากละครวัดชั้น_นาท่อม 4 เรื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความคิดของชุมชนที่มีต่อเด็ก เกิดการจัดความสัมพันธ์ใหม่ที่เด็กมีส่วนร่วมในการออกแบบสร้างสรรค์ และเกิดวงคุยร่วมกันของเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชน จนเกิดเป็นโครงการ ART SCHOOL วัดชั้น_นาท่อม ห้องเรียนละครชุมชนสู่งานศิลปะ จากบ้านวัดชั้นขยายมาสู่ชุมชนบ้านนาท่อม ผ่านฐานเครื่องมือเครือข่าย โดยเป็นการพัฒนามาจากความต้องการของเด็ก ๆ หลังจากช่วยกันวิเคราะห์สืบค้นจนพบว่ารากฐานของปัญหาเสพติด แม่วัยใส การทะเลาะวิวาทในชุมชนนั้นสืบเนื่องมาจากการไม่มีพื้นที่ปลอดภัยให้เด็ก ๆ ได้มาทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน เด็ก ๆ ไม่รู้จะทำกิจกรรมอะไรก็อยู่บ้านเล่นเกม พ่อแม่ไม่ให้เป็นเพราะปัญหาเสพติดรุนแรงมาก และพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชนไม่มีเลย

เพื่อแก้ไขปัญหาล่าช้าจึงพัฒนามาเป็นโครงการ ART SCHOOL วัดชั้น_นาท่อม โปรแกรมศิลปะที่ไม่มีพื้นที่กายภาพ แต่เป็นเครือข่ายที่ผู้คนมาร่วมกันแล้วใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน เช่น ชวนเดินชุมชนหาขยะมาแปลงเป็นงานศิลปะ นำเอาใบไม้ในชุมชนมาสร้างเป็นงานศิลปะ และการสร้างสรรค์ละครที่สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับชุมชน เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ว่าศิลปะเกิดจากสิ่งรอบตัว มองคุณค่าของชุมชนเปลี่ยนไป มองขยะด้วยวิธีการใหม่ มองต้นไม้ด้วยสายตาใหม่จากกระบวนการศิลปะใน ART SCHOOL

ขยายเครือข่ายกิจกรรมศิลปะสู่ชุมชน

ชุมชนเริ่มเห็นความสำคัญของพื้นที่สร้างสรรค์ เทศบาล โรงเรียน เริ่มมีการเข้ามาหนุนเสริมขอขยาย การเรียนรู้ด้วยกระบวนการศิลปะนี้ออกไปอีก 4 หมู่บ้าน นั้นแสดงถึงการเล่าเรื่องด้วยภาษาศิลปะ แบบง่าย ๆ ของเด็กสามารถสื่อสารกับชุมชนได้ เด็ก ๆ ที่เคยร่วมกิจกรรมละครเร่สามารถพัฒนาตนเองไปเป็น ผู้นำทำกระบวนการศิลปะกับเด็กอีกหมู่บ้านหนึ่ง เกิดพื้นที่การเรียนรู้ที่ขยายออกไปเป็นเครือข่าย

พื้นที่สร้างสรรค์ได้เชื่อมโยงทำให้คนในหมู่บ้าน ลุกขึ้นมาเห็นคุณค่าความหมายใหม่ไปด้วยกันกับเด็ก ๆ ส่วนเด็กและเยาวชนได้ทักษะทางด้านละคร การเขียน บทละคร การกำกับ การสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการแสดง และการทำงานศิลปะในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ตนเองสนใจ ปลุกเมล็ดพันธุ์ความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าคิด กล้าทำให้กับเด็ก ๆ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่มีวันจบ เพราะภายในชุมชนยังมีแหล่งความรู้อีกมากที่สามารถ นำมาใช้เป็นวัตถุดิบและเครื่องมือในการจัดกระบวนการ ศิลปะได้ต่อไป

ละครชุมชน

เพาะเมล็ดพันธุ์สร้างสรรค์ไว้ในหัวใจของเด็ก ๆ

โครงการละครชุมชน คนบ้านวัดจันทร์ อ่างทอง อ.ศรีนครินทร์ จ.พิจิตร

“การเรียนรู้บ้านเกิด คือ ประตูด่านแรกที่จะทำให้เราค้นพบคุณค่าในตนเอง ความหมายของชุมชนที่มีผลต่อชีวิตเรา”

1. Access :

การเข้าถึงข้อมูล

จัดกิจกรรมลงสำรวจชุมชนตามแนวคิด **Feel Trip**
ค้นพบความรู้ เช่น ทำขนมค่อม การทำไม้กวาด สานจาก ชลข
จากนั้นให้เด็ก ๆ ร่วมกันค้นหาความหมายคุณค่า
โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และนำมาสร้างสรรค์ละคร

2. Analyze :

การวิเคราะห์รากเหง้าของปัญหา

จากข้อมูลที่เด็ก ๆ ค้นพบนำไปสู่การคิดวิเคราะห์
สังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จนเห็นต้นเหตุของปัญหา
ต้นทุนชุมชน

3. Create :

ออกแบบสร้างสรรค์ปัญหา ที่วิเคราะห์แล้ว

เด็กร่วมกันออกแบบกิจกรรมจนเกิดเป็นละครชุมชน
นิทานของชุมชน รวมทั้งศิลปะของชุมชน

4. Reflect & Act :

สะท้อนกลับการสื่อสาร

เกิดงานสื่อสารผลผลิตต่าง ๆ ผ่านทาง youtube
และเพจเฟซบุ๊ก Art School

เด็ก ๆ ฝึกตัวเองเป็นนักกระบวนกร
เพื่อสื่อสารกับชุมชนให้เห็นคุณค่า
และความหมายใหม่

ผลลัพธ์

เกิดความร่วมมือของเทศบาล
โรงเรียนขยาย “พื้นที่สร้างสรรค์” และเด็ก ๆ
ยังคงนำทักษะมาออกแบบละครสื่อสารต่อเนื่อง